खार्पुनाथ गाँउपालिकाको **संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७८**

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२०७८।११।५

संवत२०७८ सालको ऐन नं. ११

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: मलुकु ले अङ्गीकार गरेको बहलु वादमा आधारित बहदुलीय प्रतिस्पर्धात्मक संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणालीको सुदृढीकरणका लागी नेपालको संविधान बमोजिम राज्यशक्ति प्रयोग गर्ने संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्ध सहकाररता, सहअस्तित्व, समन्वय र पारस्परस्क सहयोगको आधारमा व्यवस्थित गर्न वाञ्छनीय भएकोले, खार्पुनाथ गाँउ सभाले ऐन बनाएको छ।

पररच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम खापुर्नाथ गाँउपालिका"संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७८" रहेको छ।

(२) यो ऐन तरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसङ्गले अको अर्थ यस ऐनमा,-

(क) "अन्तरप्रदेश परिषद्" भन्नाले संविधानको धारा २३४ बमोजिमको अन्तरप्रदेश परिषद सम्झन पर्छ।

(ख) " परिषद " भन्नाले दफा १६ बमोजिमको राष्टिय समन्वय परिषद सम्झनु पर्छ।

(ग) "प्रदेश" भन्नालेसंविधान बमोजिम गठन भएको प्रदेश सम्झन पर्छ।

(घ) "प्रदेश समन्वय परिषद" भन्नालेदफा २४ बमोजिमको प्रदेश समन्वय परिषद सम्झन पर्छ।

(ङ) "विषयगत समिति" भन्नाले दफा २२ बमोजिमको विषयगत समक्षति सम्झन पर्छ।

(च) "संविधान" भन्नाले नेपालको संविधान सम्झन पर्छ।

(छ) "स्थानीय तह" भन्नाले खार्पुनाथ गाउँपालिका सम्झन पर्छ।

पररच्छेद-२

संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्धका आधारहरु

३. **संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्धका आधार :** (1) संविधानमा भएको व्यवस्थाका अतिरिक्त संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको अन्तरसम्बन्धका अन्य आधार
देहाय बमोजिम हुनेछन।

(क) राष्ट्रिय तहका आधारभतू विषय,

(ख) राष्ट्रिय गौरव र एकताको संरक्षण,

(ग) राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्वको पालना र कार्यान्वयन,

(घ) मौलिक हकको कार्यान्वयन,

(ङ) राष्ट्रिय नीतिको सम्मान तथा कार्यान्वयनमायोगर्दा,

(च) संविधानका व्यवस्थाहरुको समग्रता र सामञ्जस्यता,

(छ) लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यतामा आधाररत समाजवाद उन्मखु अर्थतन्त्र निर्माण।

(ज) संविधानको अधीनमा रही साझा हित र सरोकारको विषयमा अधिकारकोरको प्रयोग गर्दा अको तहको अस्तित्व र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान,

(झ) नेपाली नागरिक बीच समान व्यवहार र सुरक्षा

(ञ) कानून, नीति र न्यायिक वा प्रशासनिक निर्णय कार्यान्वयनमा आपसी समन्वय, परामर्श, सहयोग तथा सूचनाको आदान प्रदान,

(ट) प्रकृतिक तथा भौतिक स्रोतको संरक्षण,

(ठ) प्रकृतिक, भौतिक तथा वित्तिय स्रोतको दिगो व्यवस्थापन र लाभको न्यायोचित वितरण

(ड) भ्रष्टाचार मनवारण र सशासनु प्रबर्धन,

(ढ) पारस्परिक सहयोग र सहकार्य,

(ण) समानुपामतक समाबेशि तथा सहभागितामूलक शासन व्यवस्था अवलम्बन,

(त) नागररकलाई प्रदान गर्नेसेवाको प्रभावकाररता,

(थ) व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय,

(द) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्ने सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भएको अन्य विषय।

(२) प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारको विषयमा कानून बनाउँदा उपदफा (१) मा उल्लेखित विषयलाई समेत आधार मान्नुपर्नेछ।

पररच्छेद-३

कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा

४. **कानून वा नीति बनाउँदा विचार गर्नुपर्ने**: (१) संघले आफ्नो एकल वा साझा अधिकारको विषयमा कुनै कानून वा नीति बनाउँदा संविधान तथा यस ऐन बमोजिमका अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कुराहरुलाई विचार गर्नु पर्नेछ:-

(क) प्रदेश तथा स्थानीय तहको एकल अधिकारको अतिक्रमण नगर्ने,

(ख) लागत, दिगोपना वा सेवा प्रवाहको प्रभावकारिताका दृष्टिले कुनै विषयको कार्यान्वयन प्रदेश वा स्थानीय तहबाट गराउनु उपर्युक्त हुने।

(ग) कुनै विषयको कार्यान्वयनमा दोहोरो नपर्ने गरीसंघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भुमिका रहने।

प्रदेशलेआफ्नो एकल वा साझा अधिकारको विषयमा कुनैकानून वा नीति बनाउँदा संविधान तथा यस ऐन बमोजिमका अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कुराहरुलाई विचार गर्नुपर्नेछ।

(क) संघ वा स्थानीय तहको एकल अधिकारको अतिक्रमण नगर्ने,

(ख) संघीय कानूनसँग बाझिन नहुने।

(ग) राष्ट्रिय नीति वा प्रथामिकता अनुकुल हुनेर त्यसको कार्यान्वयनमा सघाउ पुग्ने

(घ) कुनैविषयको कार्यान्वयन स्थानीय तहबाट लागत, दिगोपना, सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता दृष्टिलेउपर्युक्त हुनेछ।

(ङ) कुनै विषयको कार्यान्वयनमा दोहोरो नपर्ने गरी सम्भव भएसम्म स्थानीय तहको भुमिका रहने।

(३) स्थानीय तहले आफ्नो एकल वा साझा अधिकारको विषयमा कुनैकानून वा नीति बनाउँदा संविधान तथा यस ऐन बमोजिमका अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कुराहरुलाई विचार गर्नुपर्नेछ:-

(क) संघ वा प्रदेशको एकल अधिकारको अतिक्रमण नगर्ने, (ख) संघीय र प्रदेश कानूनसँग बाझिन नहुने।

(ग) राष्ट्रिय नीति वा प्रथामिकता अनुकुल हुनेर त्यसको कार्यान्वयनमा सघाउ पुग्ने।

(घ) प्रदेशको नीति वा प्रथामिकता अनुकुल हनु े र त्यसको कार्यान्वयनमा सघाउ पुग्ने।

(ङ) कुनैविषयको कार्यान्वयनमा दोहोरो नपर्ने।

(४) उपदफा (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए ता पनि प्रदेश वा स्थानीय तहले कानून बनाउँदा देहाय बमोजिम हुनेगरी बनाउनु हुँदैन:-

(क) मौलिक हक, संबैधानिक हक वा संघीय कानूनप्रदत्त हकमा प्रतिबन्ध लगाउनेवा त्यस्तो हकको प्रयोगमा सीमा तोक्ने,

(ख) संघीय कानूनले कुनै काम कसैले गर्न नपाउनेभनी व्यवस्था गरेकोमा त्यस्तो काम गर्न नपाउने वा संघीय कानूनलेकुनैकाम कसैले गर्न नपाउनेभनी व्यवस्था गरेकोमा त्यस्तो काम गर्न नपाउने

५. **एकल** अधिकारको कार्यान्वयन **:** (१) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहले आ-आफ्नो एकल अधिकारको विषयमा आवश्यक कानून बनाउने र त्यस्तो अधिकारको कार्यान्वयन गर्नेछन।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रदेश वा स्थानीय तहले कानून बनाउँदा वा सोको कार्यान्वयन गर्दा सो विषयमा संविधान बमोजिम कुनै शर्त वा मापदण्ड पालना गर्न नपर्ने व्यवस्था भएकोमा त्यस्तो शर्तवा मापदण्डको अधीनमा रही र संविधानमा संघले नीति बनाउने व्यवस्था भएकोमा त्यस्तो नीति वा नीति अन्तगर्नत बनको संघीय कानूनको अधीनमा रही कार्यान्वयन गर्नु वा कानून बनाउनु पर्नेछ।

(३) संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहमध्ये एकभन्दा बढी तहको एकल अधिकारमा परेको विषयको कार्यान्वयन गर्दा वा कानून बनाउँदा प्रदेशले संघीय कानून प्रतिकुल नहुनेगरी र स्थानीय तहले संघीय र प्रदेश कानून प्रतिकुल नहुने गरी कार्यान्वयन गर्नु वा कानून बनाउनु पर्नेछ ॥

६. **साझा** अधिकारको **कायानन्वय** : (१) संघले साझा अधिकारको विषय कार्यान्वयन गर्दा वा त्यस्तो विषयमा कानून बनाउँदा देहाय बमोजिम हुनेव्यवस्था गर्न पर्नेछ:-

६. (क) कसूर र सजायको निर्धारण, राष्ट्रियस्तर वा राष्ट्रिय महत्वका वा एकभन्दा बढी प्रदेशमा विस्तार भएका पुर्वाधार संरचनाको निर्माण र सबै प्रदेशमा समान रुपमा लागू हुनेगुणस्तर वा मापदण्डको निर्धारण र नियमनसंघीय कानून बमोजिम हुनेछ।

(ख) देहायका विषय प्रदेश कानून बमोजिम हुने:-

(१)प्रदेशस्तरका सडक,विद्युत खानेपानी सिंचाइ जस्ता पुर्वाधार संरचनाको निर्माण र सञ्चालन,

(२)शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभवृद्दि,

(३)रोजगार प्रबर्धन,उद्यमशीलताको विकास,सामाजिक सुरक्षा

(४ प्रदेशस्तरमा हुने सेवा प्रवाह,

(५)सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन।

(ग) स्थानीयस्तरमा हुने सेवा प्रवाह र सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा स्थानीयस्तरमा हुने नियमन तथा चेतना अभिवृद्धि स्थानीय तहबाट वा स्थानीय कानून बमोजिम हुनेछ।

प्रदेशले संघ र प्रदेशको साझा अधिकारमा परेको विषयको कार्यान्वयन गर्दा वा त्यस्तो विषयमा कानून बनाउँदा सो सम्बन्धी संघीय कानून अनुकुल हुने गरी कार्यान्वयन गर्ननुवा कानून बनाउनु पर्नेछ ॥

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकैकुरा लेखिएको भए ता पनि त्यस्तो विषयमा संघीय कानून नबनेको अवस्थामा प्रदेशले सो विषय कार्यान्वयन गर्न वा कानून बनाउन सक्नेछ।

४)संविधानको अनुसुचि-९ को विषयमा संघीय कानून नबनेको अवस्थामा प्रदेशले र संघीय वा प्रदेश कानून नबनेको अवस्थामा स्थानीय तहले संविधान र यस ऐनको अधीनमा रही आवश्यक कानून बनाउन वा सो विषयको कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ।

संघीय कानूनबाट व्यवस्थित हुने: (१) देहायका विषयहरु संघीय कानूनबाट व्यवस्थित हुनेछ ।

(क) संघको एकल अधिकारको सूचीमा परेको विषय,

(ख) संघलेबनाएको नीति वा मापदण्ड बमोजिम हुनेविषय,

(ग) कुनैकायनलाई फौजदारी कसूरको रुपमा कायम गर्ने रसजायको व्यवस्था गर्नेविषय,

(घ) विशिष्ठकृत अदालत, न्यायिक निकाय वा न्यायिककरणको स्थापना गर्ने वा त्यस्तो अदालत, न्यायि निकाय वा न्यायिककरणको क्षेत्राधिकार हेरफेर गर्नेविषय,

(ङ) अविशिष्ट अधिकारको विषय।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (ग) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए ता पनि प्रदेश वा स्थानीय तहबाट सञ्चालन वा प्रशासन हुनेकुनैविषयमा कानून बमोजिम प्रशासनिक दण्ड निवारणको गर्न जरिवानाको ब्यवस्था गर्न सकिनेछ ।

८. **प्रदेश वा स्थानीय तहबाट** कार्यान्वयन **हनु सक्ने:** (१) संघले आफ्नो एकल अधिकारको विषय वा अविशिष्ट अधिकारको सम्बन्धमा कानून बनाउँदा त्यस्तो विषय वा अधिकार अन्तगर्नतको कुनैकायनप्रदेश वा स्थानीय तह वा प्रदेश वा स्थानीय तहको कुनैनिकाय वा अधिकारीलेगर्नेगरी व्यवस्था गर्नसक्नेछ

(२) संघले एकल वा साझा अधिकारका विषय वा अविशिष्ट अधिकारको

सम्बन्धमा कानून बनाउँदा सो कानून अन्तगर्नत कार्यान्वयन हुने विषयमध्ये लागत, दिगोपना र सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता दृष्टिलेप्रदेश वा स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन गर्ननउपयिु हुनेदेन्त्खएका विषय प्रदेश वा स्थानीय तहबाट कार्यान्वयनहुनेव्यवस्था गर्नन सक्नेछ।

(३) प्रदेशलेएकल वा साझा अधिकारका विषयमा कानून बनाउँदा त्यस्तो कानून अन्तगर्नत कार्यान्वयन हुने विषय मध्ये लागत, दिगोपना र सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता दृष्टिले स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन गर्ननउपयिु हुने देन्त्खएका विषय स्थानीय तहबाट कार्यान्वयनहुनेव्यवस्था गर्नसक्नेछ

(४) प्रदेशको एकल वा साझा अधिकारमा रहेको कुनैविषयसँग सम्बन्धित कुनै पुर्वाधार संरचना निर्माण वा अन्य कुनैपरियोजना दई वा दुइभन्दा बढी प्रदेशलेकानून बनाई संयुक्त रुपमा कार्यान्वयन गर्ननवा सञ्चालन गर्ननसक्नेछ।

(५) स्थानीय तहको एकल वा साझा अधिकारमा रहेको कुनैविषयसँग सम्बन्धित कुनै पुर्वाधार संरचना निर्माण वा अन्य कुनै परियोजना दई वा दुइभन्दा बढी स्थानीय तहले कानून बनाई संयुक्त रुपमा कार्यान्वयन गर्न वा सञ्चालन गर्न सक्नेछ।

९. **कसूरको अनसन्धानु तथा** मुद्दा **दायरी :** (१) संघीय कानून बमोजिम प्रदेश प्रहरी वा प्रदेशस्तरको कुनैनिकाय वा अधिकारीबाट अनसन्धानु हुने फौजदारी कसूरको अनसन्धानु सोही निकाय वा अधिकारीबाट हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनसन्धानु भएको नेपाल सरकारवादी हुने मुद्दा महान्यायधिवक्ता वा निजले तोकेको सरकारी वकील वा संघीय कानून बमोजिम तोकिएको अधिकारीले मुद्दा हेने अधिकारी समक्ष नेपाल सरकारको नामबाट दायर गर्नन सक्नेछ।

१०. जिल्ला **अदालतमा** पुनारावेदन **लाग्नेव्यवस्था** गर्न**नसक्ने:** प्रदेश वा स्थानीय तहलेकानून बनाउँदा त्यस्तो कानून बमोजिम हुनेप्रशासनिक दण्ड निवारणको निर्णयउपर सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनारावेदन लाग्नेव्यवस्था गर्नसक्नेछ

११. **समन्वय र** परामर्शगर्ने: (१) नेपाल सरकारले देहायका विषयमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित प्रदेश सरकारसँग समन्वय र परामर्शगर्नेछः-

(क) संविधानको अनुसुचि-७ मा उल्लेखित साझा अधिकारका विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा,

(ख) दई वा दई भन्दा बढी प्रदेशहरुको अनुरोधमा संविधानको अनुसुचि-६ मा उल्लेखित विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा,

(ग) राष्ट्रिय महत्वका ठूला परियोजना, अन्तरप्रदेशस्तरीय परियोजना वा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा,

(घ) प्रदेशलेसमेत पालना वा कार्यान्वयनगर्न पर्नेगरी राष्ट्रिय योजना तथा नीति बनाउँदा,

(ङ) अन्तरप्रदेशमा सञ्चालन हुनेराष्ट्रिय सडक, विद्युत प्रशारण लाईन तथा अन्तरप्रदेशस्तरीय सिंचाइ वा यस्तै प्रकृतिका योजना सञ्चालन गर्दा,

(च) प्रदेशको अधिकार सूचीमा पर्ने विषयमा सन्धि वा सम्झौता गर्दा,

(छ) नेपाल सरकारले उपर्युकत ठहर्याएको अन्य विषय।

(२) नेपाल सरकारले देहायका विषयमा स्थानीय तहसँग आवश्यकता अनुसार समन्वय र परामर्शगर्नेछः-

(क) स्थानीय तहले समेत पालना वा कार्यान्वयनगर्न पर्नेगरी राष्ट्रिय योजना तथा नीति बनाउँदा,

(ख) नेपाल सरकारलेउपयिु ठहर्याएको अन्य विषय।

(३) नेपाल सरकारले देहायका विषयमा आवश्यकता अनुसार प्रदेश र स्थानीय तहसँग समन्वय र परामर्शगर्नेछः-

(क) संविधानको अनुसुचि-९ मा उल्लेखित साझा अधिकारका विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा,

(ख) राजस्व बाँडफाँट तथा नयाँकर प्रणाली लागूगर्नेक्रममा सोको नीतिगत विषयमा,

(ग) प्रकृतिक स्रोत तथा त्यसको लाभको बाँडफाँट गर्दा।

(४) उपदफा (१) मा उल्लेखित विषयका अतिरिक्त प्रदेश सरकारसँग सरोकार भएका अन्य विषय र संविधानको धारा ५८ बमोजिमको अविशिष्ट अधिकारको विषयमा कानून तर्जुमा गर्दानेपाल सरकारले आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकारसँग परामर्श र समन्वय गर्नेछ।

(5) प्रदेशलेसंविधानको अनुसुचि-७ र ९ बमोजिमको साझा अधिकारको सूचीमा उल्लेखित विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा नेपाल सरकारको विषयगत मन्त्रालय वा निकायसँग समन्वय र परामर्शगर्नेछ।

(6) स्थानीय तहले संविधानको अनुसुचि-९ मा उल्लेखित विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा नेपाल सरकारको विषयगत मन्त्रालय र सम्बन्धित प्रदेश सरकारको विषयगत मन्त्रालय वा निकायसँग समेत समन्वय र परामर्श गर्नेछ।

(7) प्रदेशले संविधानको अनुसुचि-९ बमोजिमको साझा अधिकारको सूचीमा उल्लेखित विषयमा कानून तथा नीति बनाउँदा आफ्नो प्रदेश भित्रका स्थानीय तहसँग समन्वय र परामर्शगर्नेछ।

(8) यस दफा बमोजिम कुनै काम कारबाहीको सम्बन्धमा परामर्श माग गर्दा परामर्श उपलब्ध नगराएकोमा त्यस्तो काम कारबाही अघी बढाउन बाधा परेको वा परामर्श बमोजिम कायन नभएको कारणले मात्र कुनै काम कारबाहीको बैधानिकतामा प्रतिकुल असर पुर्याएको मानिने छैन ।

१२. <u>कानूनको प्रकाशन तथा अमभलेख</u> : (१) संघले बनाएको ऐन, नियमावली र गठन आदेश नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

(२) प्रदेशलेबनाएको ऐन, नियमावली र गठन आदेश प्रदेश राजपत्रमा प्रकाशन गर्नुपर्नेछ।

(२) (3) स्थानीय तहलेबनाएको ऐन र नियमावली स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन गर्नु पर्ने छ।

(4) प्रदेश तथा स्थानीय तहलेबनाएको नीति, निर्देशिका र कार्यविधि सार्वजनिक रुपमा प्रकाशन गर्न पर्नेछ।

(5) प्रदेश तथा स्थानीय तहले बनाएको ऐन र नियमावलीको प्रमाणीकरण प्रति सम्बन्धित तहले सुरक्षित रुपमा अमभलेख गरी राख्नु पर्नेछ।

(6) उपदफा (2) र (3) बमोजिमको ऐन, नियमावली र गठन आदेशको प्रमाणित प्रति सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहलेनेपाल सरकारको कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ॥

(7) स्थानीय तहले बनाएको ऐन नियमावली तथा अन्य कानूनको एक प्रति प्रदेश सरकारलाई समेत पठाउपर्नेछ।

(8) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट संविधान तथा प्रचलित कानून बमोजिम पारित भएका सार्वजनिक लिखित एकीकृत अमभलेख रहने गरी नेपाल सरकारले आवश्यक व्यवस्था ममलाउन सक्नेछ।

(९) प्रदेश सरकार र स्थानीय तहले प्रदेश राजपत्र र स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित सूचनाहरु राजपत्रकै स्वरुपमा आफ्नो वेभसाइटमा राख्नु पर्ने छ। र त्यस्तो राजपत्रको विद्युत प्रति आवश्यक सुरक्षण विधि अपनाई सुरक्षित रहने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ।

१३. **आयोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन :** (१) राष्ट्रियस्तर वा राष्ट्रिय महत्त्वका आयोजना, एकभन्दा बढी प्रदेशमा कार्यान्वयन गर्न पर्ने योजना र जटिल प्रविधिक क्षमता वा ठूलो लगानी आवश्यक पर्ने आयोजनाकोतर्जुमा संघले गर्नेछ र यसरी आयोजना तर्जुमा गर्दासंघीय संसदका सदस्यहरुको परामर्शकारी भुमिका रहनेछ।

(२) प्रदेश भित्र पर्ने प्रदेशबाट कार्यान्वयन हुनेप्रदेशस्तरीय आयोजनाको तर्जुमा प्रदेश सरकारलेगर्नेछ र यसरी प्रदेशको आयोजना तर्जुमा गर्दाप्रदेश सभा सदस्यहरुको परामर्शकारी भुमिका रहनेछ।

(३) स्थानीय तहभित्र पर्ने र स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन हुने स्थानीयस्तरीय आयोजनाको तर्जुमा स्थानीय तहलेगर्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम प्रदेश र स्थानीय तहले आयोजना तर्जुमा, बजेट व्यवस्था तथा कार्यान्वयन गर्दासंघीय कानूनलेनिर्धारण गरेको मापदण्डको आधारमा गर्नुपर्नेछ।

(५) उपदफा (१) बमोजिम संघलेआयोजना तर्जुमा गर्दाप्रदेश वा स्थानीय तह मार्फत कार्यान्वयन हुने गरी गर्न सक्नेछ र त्यस्तो आयोजना सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहले कार्यान्वयन गर्न पर्नेछ।

(६) विषयगत समितिले संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहबाट तर्जुमा हुने आयोजनासँग सम्बन्धित निकायबीच आवश्यक समन्वयको व्यवस्था मिलाउनेछ ।

१४. **सहयोग** गर्न नपर्ने: (१) प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकार सूची तथा काकार्यान्वयन जिम्मेवारिमा पर्ने विषयमा कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा गर्दाप्रदेश र स्थानीय तहबाट अनरोधु भई आएमा नेपाल सरकारले आवश्यक सहयोग गर्नसक्नेछ

(२) स्थानीय तहको अधिकार सूची तथा काकार्यान्वयन जिम्मेवारिमा पर्ने विषयमा कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय तहको अनरोध भई आएमा प्रदेश सरकारले आवश्यक सहयोग गर्नसक्नेछ

(३) नेपाल सरकारले प्रदेश र स्थानीय तहलाई कानून बनाउनको लागि नमूना कानूनको मस्यौदा बनाई उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(४) संघलेबनाएका कानून, नीति तथा योजना कार्यान्वयन गर्दाप्रदेश सरकार र स्थानीय तहलेआवश्यक सहयोग गर्न पर्नेछ।

(५) प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकार सूची तथा काकार्यान्वयन जिम्मेवारिमा पर्नेविषयमा प्रदेश र स्थानीय तहले बनाएको कानून, नीति तथा योजना कार्यान्वयन गर्दा नेपाल सरकारलेआवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ।

१५. सहकार्यगर्न सक्ने: (१) संघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहले व्यवस्थापन विधि तथा काम कारबाहीमा सामञ्जस्यता तथा एकरुपता कायम गर्ननको लागि सहकार्य गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सहकार्य गर्ने प्रयोजन लागिसंघीय संसद, प्रदेश सभा तथा स्थानीय तहलेआवश्यकता अनुसार सूचना आदान-प्रदान, छलफल वा परामर्श गर्न सक्नेछ।

पररच्छेद-४

परिषद **तथा** समिति

१६. राष्ट्रिय **समन्वय** परिषदको **गठन** : (१) यस ऐन बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीचको समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध व्यवस्थित गर्न देहाय बमोजिमको राष्ट्रिय समन्वय परिषद गठन हुनेछः-

(क) प्रधानमन्त्री -अध्यक्ष

(ख) नेपाल सरकारको अर्थमन्त्री -सदस्य

(ग) नेपाल सरकारको कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्री -सदस्य

(घ) नेपाल सरकारको गह मन्त्री -सदस्य

(ङ) नेपाल सरकारको संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्री -सदस्य

(च) प्रदेश सरकारका मख्यु मन्त्रीहरु -सदस्य

(छ) प्रतिनिधि सभाको विपक्षि दलको नेता वा निजले तोकेको संघीय संसदको सदस्य -सदस्य

ज) गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्ष वा उपाध्यक्ष,नगर कार्यपालिकाको प्रमखु वा उपप्रमखु र जिल्ला समन्वय समितिका प्रमखु वा उपप्रमखको प्रतिनिधित्व हुने गरी सिद्धान्त बमोजिम प्रधानमन्त्रीले तोकेका कम्तीमा तीनिना महिला सहित प्रत्येक प्रदेशबाट एकजनाको दरले तिन जना - सदस्य

(2) परिषदको बैठकमा विषयगत मन्त्री तथा सम्बन्धित पदाधिकारी वा विशेषज्ञलाइ आवश्यकता अनुसार आमन्त्रित गर्न सकिने।

(3) परिषदको बैठक बर्षको कम्तीमा एक पटक बस्नेछ।

(4) परिषदको बैठकको मिति, समय, स्थान र छलफलका विषयहरु परिषदको अध्यक्षलेतोके बमोजिम हुनेछ

(5) परिषदको बैठक बस्नको लागि अध्यक्ष सहित बहमतु सदस्यहरुको उपस्थित हनु पर्नेछ ॥

(6) परिषदको बैठकको अध्यक्षता परिषदको अध्यक्षलेगर्नेछ।

(7) परिषदको बैठक तथा निर्णय सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद आफैंले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

१७. <u>परिषदको **काम**, कर्तव्य **र** अधिकार</u> **:** परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) साझा अधिकारका विषयमा कानून तथा नीति तर्जुमाको लागि संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच समन्वय गर्ने,

(ख) प्रदेश तथा स्थानीयस्तरमा कार्यान्वयन हुने राष्ट्रिय हित तथा स्वार्थसंग जोडिएका विषयमा समन्वय गर्ने,

(ग) राष्ट्रिय योजना**,** नीति तथा कानूनहरुको प्रदेश तथा स्थानीय तहमा कार्यान्वयनका सम्बन्धमा रहेका जटिलता समाधान गर्नन समन्वय गर्ने,

(घ) अन्तरप्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रभाव पर्ने कानून, नीति तथा रणनीतिको तर्जुमाको सम्बन्धमा समन्वय गर्ने,

(ङ) अन्तरप्रदेशस्तरमा संचालन विकासका ठूला आयोजनाहरुको कार्यान्वयनको सम्बन्धमा समन्वय गर्ने,

(च) संघीयता कार्यान्वयनको सम्बन्धमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट बनेका नीति, कानून तथा योजनाको समिमा तथा विश्लेषण गर्ने, गराउने ।

(छ) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट हुने सेवा प्रवाहको विषयमा सामञ्जस्यता कायम गर्ननआवश्यक कायम गर्ने,

(ि) कानून निर्माण तथा कार्यान्वयनको विषयमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय सरकारलाई सझावु दिने ।

(झ) नेपाल सरकार**,** मन्त्रीपरिषद**,** विषयगत समिति र प्रदेश समन्वय परिषद बाट छलफलको लागि पठाएका विषयमा आवश्यकता अनुसार छलफल तथा समन्वय गर्नें।

१८. <u>सचिवालय **तथा** जनशक्ति</u> **:** (१) परिषदको सचिवालय नेपाल सरकार**,** प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय रहनेछ।

(2) प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कायानलयको सचिवालयले परिषदको सचिवको रुपमा काम गर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको सचिवालयलाई आवश्यक बजेट तथा जनशक्ति नेपाल सरकारले व्यवस्था गर्नेछ।

१९. **संघ, प्रदेश र स्थानीय कानूनको अध्ययन** गर्ने: (१) नेपाल सरकारलेतोकेको निकायले संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहले बनाएको कानून तथा सोको कार्यान्वयनको अवस्था सम्बन्धमा अध्ययन गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अध्ययन गर्दा त्यस्तो निकायले नेपाल सरकारको विषयगत मन्त्रालयसँग समन्वय गर्न तथा सम्बन्धित तहसँग छलफल गर्नसक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको निकायले यस दफा बमोजिम गरेको अध्ययनको निष्कर्श सहितको प्रतिबेदन प्रत्येक बर्षको असार मसान्त भित्र परिषद समक्ष पेश गर्न पर्नेछ।

२०. सिफारि गर्न सक्ने : (१) दफा १९ बमोजिम प्रतिवदने पेश भएमा परिषदले सो सम्बन्धमा आवश्यक अध्ययन तथा छलफल गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अध्ययन तथा छलफल गर्दा परिषदलेआवश्यकता अनुसार विशेष समिति गठन गर्ननवा सम्बन्धित विशेषज्ञको राय समेत लिन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम अध्ययन तथा छलफल गर्दा संघ, प्रदेश वा स्थानीय तहलेबनाएको कुनै कानून परिमार्जन गर्नु पर्ने देखिएमा परिषदले त्यस्तो कानून परिमार्जन गर्न सम्बन्धित तहलाई सिफारि गर्नसक्नेछ

२1. विशेष समिति **गठन** गर्न सक्ने(१) परिषदलेआफ्नो काम कारबाहीलाई व्यवस्थित गर्नन आवश्यकता अनुसार विशेष समिति गठन गर्न सक्नेछ

(2) उपदफा (१) बमोजिम गठन हुनेविशेष समितिको संरचना, काम, कर्तव्य र अधिकार परिषदलेतोके बमोजिम हुनेछ

(३) उपदफा (१) बमोजिमको विशेष समितिको बैठक तथा निर्णय सम्बन्धी व्यवस्था सो समिति आफैंलेनिर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ

२२. विषय**गत** समिति : (१) संघ र प्रदेशका सम्बन्धित विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्रालय तथा स्थानीय तहबीचमा समन्वय कायम गरी नीति तथा योजना कार्यान्वयन र विकास निर्माण लगायतका काममा प्रभावकारिता ल्याउन देहाय बमोजिमका विषयगत समिति रहनेछ ।

(क) नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्री - अध्यक्ष

(ख) प्रदेश सरकारका सम्बन्धित विषयको कार्यक्षेत्र रहेका मन्त्री - सदस्य

(ग) अध्यक्षलेतोकेको स्थानीय तहको एक जना
प्रमखु वा अध्यक्ष - सदस्य

(२) विषयगत समितिको बैठक कम्तीमा बर्षको एक पटक बस्नेछ ।

(३) विषयगत समितिको बैठकको मिति, समय, स्थान तथा छलफलको सूची सो समितिको अध्यक्षलेतोके बमोजिम हुनेछ

(४) विषयगत समितिको बैठक बस्नको लागि सो समितिको अध्यक्ष सहित बहमतु सदस्यहरुको उपन्त्स्थमत हनु पर्नेछ ॥

(५) विषयगत समितिको बैठकको अध्यक्षता सो समितिको अध्यक्षलेगर्नेछ।

(६) विषयगत समितिले आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ एवं सरोकारवाला निकायको प्रतिनिधिलाई बठकमाै आमन्ि‍ण गर्नसक्नेछ

(७) विषयगत समितिको सचिवालय नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयमा रहनेछ ।

(८) अध्यक्षले तोकेको सम्बन्धित मन्त्रालयको राि‍पिावित प्रथम श्रेणी वा सो सरहको कमनचारीलेविषयगत समितिको सचिवको रुपमा काम गर्नेछ।

(9) विषयगत समितिको बैठक तथा निर्णय सम्बन्धी अन्य कार्यविधि सो समिति आफैंलेनिर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

२३. **विषयगत समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :** विषयगत समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) आफ्नो विषयसँग सम्बन्धित विकासका योजना, नीति तथा कानूनको तर्जुमा गर्दा प्रदेश तथा स्थानीय तहसँग परामर्शगर्ने,

(ख) विषयगत योजना, नीति तथा कार्यक्रममा एकरुपता, निरन्तरता एवं गुणस्तरियता कायम गर्न तथा कानून, योजना, नीति तथा रणनीतिहरुको कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता ल्याउन आवश्यक समन्वय गर्ने,

(ग) आफ्नो विषयसँग सम्बन्धित क्षेत्रका राष्ट्रिय नीति तर्जुमाको लागि परिषदलाइ सुझाव दिने ।

(घ) परिषदको निर्णय एवं निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने,गराउने,

(ङ) परिषदले तोकेका अन्य कायन गर्ने।

२४. **प्रदेश समन्वय परिषदको गठन** : (१) प्रदेश र स्थानीय तहबीच वा प्रदेश भित्रका एकभन्दा बढी जिल्लामभिका स्थानीय तहबीचको समन्वय वा अन्तरसम्बन्धलाई व्यवस्थित गर्नन प्रत्येक प्रदेशस्तरमा देहाय बमोजिमको एक प्रदेश समन्वय परिषद रहनेछ ।

(क) मख्यमन्त्री ु - अध्यक्ष

(ख) प्रदेश सरकारको आमथनक मामिला सम्बन्धी विषयको कार्यक्षेत्ररहेको मन्त्री - सदस्य

(ग) प्रदेश सरकारको आन्तररक मामिला सम्बन्धी विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्री - सदस्य

(घ) प्रदेश सरकारको प्रमखु सन्त्चव - सदस्य

(ङ) प्रदेश भित्रका गाउँकार्यपालिकाको अध्यक्ष वा उपाध्यक्ष, नगर कार्यपालिकाको प्रमखु वा उपप्रमखु र जिल्ला समन्वय समितिका प्रमखु वा उपप्रमखु मध्येबाट कम्तीमा एक मतहाई महिला सहित समावशी े सिद्धान्त बमोजिम प्रत्येक जिल्लाबाट एकजनाको दरलेमख्यमन्त्रीलु ेतोकेका व्यन्त् ि - सदस्य

(च) प्रदेश मख्यमन्त्रीको ु कायानलयकासन्त्चव - सन्त्चव

(2) प्रदेश समन्वय परिषदको सचिवालय सम्बन्धित प्रदेशको मख्यमन्त्री ु तथा मन्त्रीपरिषदको कायानलयमा रहनेछ ।। े

(३) प्रदेश समन्वय परिषदको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि सो परिषद आफैंले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

२५. **प्रदेश समन्वय** परिषदको **काम**, कर्तव्य **र** अधिकार **:** (१) प्रदेश समन्वय परिषदले प्रदेशमभि प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट सञ्चालन हुनेववकास आयोजना वा साझा अधिकारका विषयको कार्यान्वयनमा प्रदेश तथा स्थानीय तह र एकभन्दा बढी स्थानीय तहबीच समन्वय र अन्तरसम्बन्ध कायम गर्नेछ।

(२) प्रदेश समन्वय परिषदले समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्न नुपर्नेकुनै विषयको लागि आवश्यकता अनुसार समिति गठन गर्नसक्नेछ

(३) कुनै विषयमा परिषद मा छलफल हनु उपयिु देन्त्खएमा प्रदेश समन्वय परिषदलेविषय खलाइु परिषद मा अनरोधु गर्ननसक्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम लेखी आएमा परिषदले आवश्यक छलफल गरी प्रदेश समन्वय परिषद, सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहलाई मागर्नदशनन गर्ननक्नसछ। े

(५) उपदफा (४) बमोजिम परिषदलेगरेको मागर्नदश**न** सम्बन्धित प्रदेश समन्वय परिषद, सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहलेपालना गर्न पर्नेछ।

२६. जिल्ला **समन्वय** समितिले**समन्वय** गर्ने: (१) जिल्ला समन्वय समितिलेदेहायका विषयमा समन्वय गर्नेछः-

(क) संघ वा प्रदेशलेस्थानीय तहमा गर्ने ववकास निर्माण सम्बन्धी कायन,

(ख) जिल्लामा रहने संघीय सरकारी कायानलय, प्रदेश सरकारी कायानलय तथा स्थानीय तहबाट सम्पादन हुनेकायन,

(ग) प्रचलित कानून बमोजिम तोवकएका अन्य कायन।

(२) यस ऐन बमोजिम परिषद वा प्रदेश समन्वय परिषद मा पेश भएको कुनै विषयमा कुनैजिल्लामभिका स्थानीय तहबीचको समन्वयको विषय समावशे भएको र सो विषयमा जिल्ला समन्वय समितिबाट समन्वय वा सहीकरण गर्दाउपयिु हुनेदेन्त्खएमा

परिषद वा प्रदेश समन्वय परिषदले त्यस्तो विषय सम्बन्धित जिल्ला समन्वय समितिमा लेखी पठाउनु सक्नेछ।ं

(३) उपदफा (२) बमोजिम लेखी आएमा जिल्ला समन्वय समितिलेपरिषद वा प्रदेश समन्वय परिषद बाट लेखी आए बमोजिम गरी परिषद वा सम्बन्धित प्रदेश समन्वय परिषदलाइ जानकारी दिनु पर्नेछ ॥

पररच्छेद-५

विवाद **समाधान**

२7. विवाद नआउने **गरी कायनसम्पादन** गर्न नुपर्ने **:** संघ, प्रदेश र स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकार तभित्रको कायनसम्पादन गर्दाविवाद नआउनेगरी सम्पन्न गर्न पर्नेछ।

२8. **संघ, प्रदेश तथा अन्तरप्रदेशबीचको** विवाद **:** (१) संघ र प्रदेशबीच तथा प्रदेश-प्रदेशबीच कुनै राजनितिक विवाद उत्पन्न भएमा विवाद उत्पन्न भएको मितिले पन्द्र दिन भित्र विवादको कुनै विषय त्यस्तो विवादको सम्बन्धमा अन्तरप्रदेश परिषदको सचिवालयमा सूचना दिनु पर्नेछ ॥

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचना प्राप्त भएमा अन्तरप्रदेश परिषदको सचिवालयले सो परिषदको अध्यक्षलाई यथाशीघ्र जानकारी गराउनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम जानकारी भएपमछ परिषदको अध्यक्षले परिषदको बैठक बोलाई सो सम्बन्धमा छलफल गराउने छ त्यसरी छलफल गर्दा विवाद समाधानको बारेमा निर्णय गर्नुपर्ने छ ।त्यस्तो विवाद राजनितिक भए नभएको बारेमा निर्णय गर्नुपर्नेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको कायन गर्नको लागिअन्तरप्रदेश परिषदले उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्नसक्नेछ

(५) उपदफा (४) बमोजिमको उपसमिति वा कार्यदलको संरचना, कार्यादेश, कार्यविधि र कार्यविधि त्यस्तो उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्दाको बखतअन्तरप्रदेश परिषदलेनिर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ

(६) यस दफा बमोजिम अन्तरप्रदेश परिषदले वातान, छलफल, परामर्श र मेलममलापको माध्यमबाट विवादको समाधान गर्नेछ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम वातान, छलफल, परामर्शर मेलममलापबाट विवाद

समाधान नभएमा त्यस्तो विवाद समाधान गर्नअन्तरप्रदेश परिषदलेआवश्यक निर्णय गर्नन सक्नेछ।

(८) उपदफा (७) बमोजिम भएको निर्णय सम्बन्धित पिले कार्यान्वयन गर्न,नु गराउपर्नेछ।

(९) अन्तरप्रदेश परिषदले उपदफा (१) बमोजिम विवादको सूचना प्राप्त भएको

मितिलेतीन मवहनामभि विवाद समाधान गररसक्नुपर्नेछ। (१०) यस दफामा अन्यि जुनसुकै कुरा लेखिएको भए ता पनि संघीय संसद वा

प्रदेश सभामा ववचाराधीन विषयसँग सम्बन्धित विवादमा उपदफा (७) बमोजिम अन्तरप्रदेश परिषदलेकुनैनिर्णय गर्नेछैन।

२9. संबैधानिक ईजलास अधिकार **मा** प्रतिकुल **असर** नपर्ने **:** (१) यस परिच्छेदमा लेखिएको कुनैकुरालेसंविधानको धारा १३७ बमोजिमको सवोच्च अदालतको संबैधानिक इजालस अधिकार मा प्रतिकुल असर परेको मानिने।

(२) संबैधानिक इजालसले संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तह बीचको विवाद समाधान गर्दा कुनै विवादको प्रकृतिबाट त्यस्तो विवादको कुनै विषय आपसी वार्ता, परामर्श र मेलममलापबाट समाधान गर्न उपयुक्त देखिएमा सोको लागि आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित पक्षलाइ उन्त्चत मौका ददन र प्रोत्साहन गर्नसक्नेछ

३०. **अन्तरप्रदेश** परिषदको सचिवालय **:** (१) अन्तरप्रदेश परिषदको सचिवालय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालयमा रहनेछ

(२) अन्तरप्रदेश परिषदको सचिवको रुपमा नेपाल सरकारको मख्यु सचिवालयलरे गर्नेछ।

पररच्छेद-६

विविध

३१. **संघीय एकाइबीच परामर्श तथासम्पकन :** (१) यस ऐन बमोजिम समन्वय वा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्न नुपर्नेविषयमा प्रदेश वा स्थानीय तहलेसंघसँग परामर्शगर्दानेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयको कार्यक्षेत्र रहेको मन्त्रालय मार्फत गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परामर्श गरएको विषयमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयलेआवश्यक अध्ययन गरी सो विषयको निरुपण गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए ता पनि नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयलेदेहायका विषय विषयगत समितिमा पेश गर्न नुपर्नेछः-

(क) साझा अधिकारसँग सम्बन्धित विषयको कार्यान्वयन,

(ख) अन्य प्रदेश वा स्थानीय तहबीच एकरुपता कायम गर्ननुपर्नेकुनै नीतिगत विषय,

(ग) सम्बन्धित मन्त्रालयबाट समाधान हनु नसक्नेअन्य कुनैविषय। (4) उपदफा (३) बमोजिम पेश भएका विषयमध्ये विषयगत समिति आफैंले

निरुपण गर्ननसक्ने विषय निरुपण गरी देहायका विषय भएमा परिषद समक्ष पेश गर्ननु पर्नेछः-

(क) अन्य प्रदेशमा समेत समन्वय तथा एकरुपता कायम गरी कार्यान्वयन गर्ननुपर्नेकुनैनीतिगत विषय,

(ख) विषयगत समितिबाट निरुपण हनु नसकेका राष्ट्रिय महत्वका अन्य विषय।

(५) उपदफा (२) वा (४) बमोजिम नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय वा विषयगत समितिले निरुपण गरी पठाएको विषयको जानकारी परिषदको सचिवालयमा पठाउपर्नेछ।

(६) यस ऐन बमोजिम नेपाल सरकारले प्रदेश वा स्थानीय तहसँग समन्वय वा अन्तरसम्बन्ध कायम गर्न नुपर्ने विषयमा नेपाल सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयले प्रदेश सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय वा सम्बन्धित स्थानीय तहसँग सम्पर्क गरी आवश्यक व्यवस्था ममलाउन पर्नेछ ॥

3२. प्रति**वदने पशे** गर्न **नुपर्ने :** यस ऐन बमोजिम आफूले सम्पादन गरेका काम कारबाहीका सम्बन्धमा प्रदेश समन्वय परिषद र विषयगत समितिले पररषद्मा र परिषदले संघीय संसदमा वावषनक प्रतिवदने पेश गर्नुपर्नेछ।

३3. प्रचलित **कानून** बमोजिम हुने: यस ऐनमा लेखिए जति विषयमा यस ऐन बमोजिम र अन्य विषयमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ

३4. नियम **बनाउ**ने अधिकार : यो ऐन कार्यान्वयन गर्ननेपाल सरकारलेआवश्यक नियमहरु बनाउन सक्नेछ।

३५. खारेजी **र बचाउ** : (१) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०५ खारेजी गररएको छ।

(२) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०५ बमोजिम भए गरेका काम कारबाही यसैऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।

कर्ण वहादुर रावल
अध्यक्ष